

Кугешне, морко мланде, лүддымө шочшет дене!

Россий Федерацийын Украиныште эртарыме военный спецоперацийыштыже Марий Элын шочшыжо-влакат лүддымын участвоватлат. Чаманен палемдыман, коклаштышт вуйым пыштыше-шамычат улыт. Марий Эл правительстве председателын алмаштышыже Степан Воронцовын 21 мартыште палемдымыж почеш, Украиныште региона гыч ныл военнослужащийын ўмыр лугыч лиймыжым пенгыдемдыме. Тымарте республикышкына кум войнын капшым кондымо: иктым – Марий Турек районыш, кокытым – Морко кундемеш.

Эртыше шочмын Морко кундемысе калык Изи Кушна ялыште шочын-кушшо Виктор Иерусланович Яковлевым пытартыш корныш ужатыш. Землякна 4 мартыште Украиныште Запорожский областысе Энергодар олам утарыме годым вуйжым пыштен. Ила гын, 23 мартыште 42 ийым тема ыле.

Кугыжаныш наградылан темлыме

В.Яковлев срочный службым 74814-ше №-ан войсковой частыште эртен. Тыгодым 2001 ий 10 июль гыч 2002 ий 2 ноябрь марте Йүдвел Кавказ Республикын кумдыкыштыжо боевой действиилаште участвоватлен. Срочный службым эртыме деч вара илышыжым военный паша денак кылдаш шонен пыштен да контракт почеш 22745-ше, 90515-ше №-ан

Ойгышто – пырля

Виктор (изирак капан улмыжлан шукынжо тудым «Витюк» манынит) дене чеверласаш моткоч шуко ен миен, кужу уремыште эсогыл машинаш шогалташ вер лийын огыл. Ялысе клуб гай кугу пörтыштö веле огыл, пörтöн-чылнат, верандыштат, куды-

Иеруслан Викторович тудлан кочажын лүмжым пуэныт. Изирак капкылан лийын гынат, рвезе моткоч лүддымө, чолга да чулым, пашалан кожмак кушкын. А эше поро шүм-чонжо дене ойыртемалтын

– Пытартыш вургемжым кудашын пуэн кертеш ыле, – шып шортеш Русалина шүжарже – Мый тудын деч кок

деч эргымын пырля служитлыме йолташыж деке йынгыртышым. Тудыжо «Витя огыл» мане... Мемнам лыпландараш тыге ойлен улмаш, – чарныде йогышо шинчавүдшым нершовыч дене ўштылеш ава. – Куанымем дене изарнян эрдене конгаш олтышым. Иеруслан пеш йөрата, да студеным, поланан торыкым шындышым, кок кугу салма күжгиндым күэшт-тым... Тутло кочкышым шот дене кочкынат ышна шукто – кугарнян эрдене шешкым йынгыртыш да Витян колымыж шотышто официальный уверым налмыж нерген шортын-шортын ойлыш... Эргым пеш поро кумылан да пашаче ыле... Пашажым ласкан огыл, куржталын ышта ыле... Отпускышто улмыж годым Йошкар-Оласе пачерыштыже илен

моторым йөрата ыле, сандене, тудым пытартыш корныш йытыран ужаташ кутырен келшышна...

Ласкан мале...

Колышым ужатыме православный черке йулам шуктымо деч вара ефрейтор В.Яковлевын капшым пыштыман колоткам «Боевое братство» организациийын ветеранже-влак уремыш нумалын луктыч да кече коштмо почеш нангайышт. Викторым военный оркестрын «Коль славен» гимным шоктымо йүкешыже ужатен ошкылмо годым игечыжат пуйто я урмыжын шорто, я элнен каен воштыльо – тале поран ала-кушечын ик татыште толын лекте, йол ўмбачын налын кудалтышашла лүшкыш да тыгакак кенета лыпланыш, пуйто нимо лийдымыла чевер кече шыратен ончале... Но колонно гыч ик енат лектын ыш код, чыланат шүгарла марте шып ошкылна.

– Таче ме землякнам, ачам, эргым да пелашым, Виктор Иерусланович Яковлевым, пытартыш корныш ужатена. Тудо кугыжанышнан да шочмо кундемнан сай илышышт верч палемдыме воинский порысым геройло подвигше дене тўрысnek шуктен, – траурный митингыште Марий Эл правительстве председателын алмаштышыже С.Воронцов (покшел снимкыште) мане. – Районым вуйлатыше дене Виктор Яковлевын лүмжым курым гыч курымыш шарнаш мом ышташ лийме нерген мултанышна. Тиде пашам тудын тунемме школыштыжо тенияк ыштена манын шонем. Иочаже-влаклан, пелашыжлан, ачаж ден аважлан иктым гына каласем: «Кугешныза ачада, пелашда да эргыда

войсковой частылаште водителълан служитлен, вич тылзе наре снайперат лийын. 2015 ий гыч Чечня Республикын Калиновская станицыж вокте-не верлаңыше 2777-ше №-ан войсковой частынын 42-шо гвардейский мотострелковый Евпаторийский Иошкар Знамя дивизийнын отделиый танк батальоныштыжо танкын водитель-механикше лийын.

– Ефрейтор Яковлев мыйын батальоныштем служитлен. Тудым сайынжак пален омыл, но йолташыже-влак поро шүм-чонан, кеч-могай неле ситуацийыште эреак полшаш кумылан лиймыжым палемдат. Виктор военный спецоперацийыште лүддымын участвоватлен, снарядын пудыргыжо логалмылан көра нелын сусырген. Кызытеш колмыж шотышто официальный увер уке, тудо чылажымат радамлын шымлыме деч вара лиеш. Россий Федераций президентын указше дене келшышын, Виктор Яковлевым кугыжаныш награде дене палемдаш темлыме... Тенгече военный борт дене кок землякдан капшым кондышна. Нуно тыште, шочмо кундемыште, тыныс лийже, калык ласкан илыже манын, йот мландыште вуйыштым пыштеныт. Мыйын шонымаште, военно-служащийлан военный действииыште геройла колаш – кугу чап, – мане землякнан капшым ужатен толшо лейтенант Евгений Лучшев (**сним-кыште**).

пёртышто веле огыл, пёртён-чылнат, верандыштат, куды-вечыштат, уремыштат калык шын-шын шоген. Коклаште военный вургеман шагал огыл ен – 34096-шо №-ан войсковой часть гыч военный оркестрын музыкантше, 23860-шо №-ан войсковой частынын ракетно-технический базыж гыч винтовкан салтак, «Боевое братство» всероссийский мер организацийын Марий региональный полкажын Морко районысо полкаж гыч ветеран-шамыч – койын.

– Военный спецоперацийыште вуйым пыштыше землякна-влакын капыштым шочмо кундемыш кондымо нерген пален налмеке, «Боевое братство» организацийын ветеранже-шамыч иквереш погынышна да боевой действииыште ўмыр лугыч лийше йолташна-влакым воинский чап дене тояш ямдылалташ тўнална. Таче ик тўшка Усурт Варангыж ялыш Артём Оразевым тояш кайыш, ме тышке толна. Боевой действиилаште колышо землякна-влакымат, ўмыр шуын, илыш гыч кайыше ветеранна-шамычымат ешыштлан кўлынак тояш полшена, – тыгай шотан ойгышто иквереш улмышт дене палдарыш Морко посёлкышто илыше ветеран Олег Матвеев. – Викторын Чечняште пырля служитлыме йолташыже-шамычат толыныт, Морко кундем гыч веле огыл, Советский, Волжский, Кужэнгер, Курыкмарий, Шернур районла гычат.

Изи да туш

Виктор ешыште эн кугу шочшо лийын. Аваже Элла Аркадиевна ден ачаже

кудашын тузан кертеш ыле, – шып шортеш Русалина шў-жарже. – Мый тудын деч кок ийлан изирак улам, пырля кушкынна. Кушко тарвана гын, пеленже мыйымат кидем гыч кучен нангая ыле. Шкежат нигунамат обижатлен огыл, моло дечат эре арален налын. Иза, очыни, кажне шольо ден шўжарлан эн сай. Мыйынат изам эн сай лийын. Мый тудым порын гына шарнен илаш тўналам.

– Ешышкына пеш кугу ойго толын. Икшыве-влакын ачавам ончен пыштыме олмеш, таче ме эргынам тоена, – Иеруслан Викторовичынат чонжо чон олмышто огыл. – Чот неле, но таче Донбассым аралаш да Украиным нацист режим деч утарыш кўлеш. Тидым Россия ойгал гын, могай эл ышта? Пытартыш шочшынат, Сергей эргына, контракт дене Таджикистаныште служитла ыле, ончыгече тудымат Украинш нангаеныт. Шкежат связын офицерже улам, сандене воинский порысын, военный присягын негызыштым сайын палем. Виктор пеш сай эргым ыле... Марий Эл ден Чечня коклам ончыде, чўчкыдын йынгыртен, шочмо кече, пайрем дене чыланамат эре саламлен. Чонем чот шортеш, пеш чаманем, да ынде нимом от ыште...

10 мартыште Элла Аркадиевна ден Иеруслан Викторович Морко посёлкыш паша дене миеныт. Ик кевытыш пуремекышт, Украиныште Морко район гыч танкист Яковлев колен манмым колыныт... Но икмынар кече гыч вес рвезын лўмжым каласеныт.

– Чоным вургыжтарыме

пўсыкыто улмыш годым Иошкар-Оласе пачерыштыже илен огыл гаяк, эре шочмо суртышкыжо толын да мемнан тўрлў пашаште муштроватлен. Пёрт-кўргў ден оралтым тичмашнек шке кидше дене олмыктен, моткоч кугу веранде ден мончам чонен, пеле пашажат эше ятыр кодын...

Такшымже... Виктор Яковлевын Украиныште колмыж нерген увер Морко кундемыште 7 март гычак кошташ тўналын. Но тудым я пентгидемден ойленыт, я шўреныт, а официальный увер лийын огыл, сандене «Ила!» манме ўшан тул 14 март йотке йўлен. Тиде йўдым военно-служащийын Олесья пелашыж деке йынгыртеныт да Витян танкыште снарядын пудыргыж дене сусырген колмыж нерген увертареныт, капшым Ростов-на-Дону олаште кычалаш каласеныт. 15 март эрдене О.Яковлева Иошкар-Оласе военкоматыш марийжын кушто лийын кертмыжым рашемдаш каен. Вест кечын тудын деке суд-медицине да криминал экспертизе рўдер гыч йынгыртеныт да пелашыжын чот сусыргышо капыштыже вереште пўртнен кушмо вер ден татуировкын сўретшым рашемденыт. Кумшо кечын ешыш официальный вашмут толын, да Олесья марийже, 5 ияш Марк ден 14 ияш Виктория ачашт деч посна кодыныт.

– Витян капшым Морко посёлкысо военно-мемориальный компанийыш 20 март йўдым кондышт. Мый колоткам почыктышым. Пелаше-мын кидшым кучышым, – лым лийде шортеш Олесья. – Витя

лап, ачаж ден аважлан иктым гына каласем: «Кугешныза ачада, пелашада да эргыда дене! Кугешныза!» Ме тудым курым гыч курымыш шарнен илаш тўналына.

– Виктор Яковлев воинский порысым мучаш марте шуктен да Украиныште эртыше спецоперацийыште геройла колен. Мутат уке, лишыл енге-влакым лыпландарен кертше шомакым муаш моткоч неле. Туге гынат чыдалан: ешыжланат, йолташыже-шамычланат – шўм-чон гыч лекше чаманыме мутем каласем. Те веле огыл, ме чыланат сай ачам, пелашым, эргым, изам, йолташым да элнан чапле гражданинжым йомдарышна. Кава Кугыжанышыште лий, – ешарыш Морко район администрацийым вуйлатыше Александр Голубков.

Лейтенант Е.Лучшев колотка ўмбак пыштыме Россий Федерацийын флагшым йытыран осылыш да «Участник боевых действий на Кавказе» медаль дене пырля В.Яковлевын тулык ватыжлан кучыктыш. Колоткам волтымо годым почётный эскортын подразделенийже кум залп артиллерийский салютым пуыш. Военный оркестр Российской Федерацийын кугыжаныш гимнжым шокташ тўнале...

Икмынар жап гыч Изи Кушна шўгарлаште тўрлў пеледыш дене ўмбала леведалтше свежа шўгар шочо. Тыште воин Виктор Яковлевын капше зрелан кодо. Чап тылат, пагалыме землякна... Тыныс омо дене мале.

Маргарита ИВАНОВА

Авторын да В.Яковлевын еш альбомжо гыч налме фото